

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

70. An relinquere aliquem ritum in consecratione Episcoporum sit tantum peccatum veniale ratione parvitas materiae? Et quid, si absque Mitra Episcopus ministraret Sacram. Confirmationis? Ex p. 12. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Et an saltem in tali inuersione Episcopus peccet mortaliter? Ex p. 12. tr. 1. Rel. 69.

§. 1. **Q**uoad primum, difficultas procedit in sententia Isamberti, & aliorum assententium, in unctionem Chriftmaticam esse de substantia Consecrationis, & hoc non obstante, puto in tali casu Consecrationem Episcopalem esse validam. Probatum à fortiori, nam si Sacerdos in Missa prius consecraret Sanguinem, & postea Corpus Christi, peccaret quidem mortaliter, sed consecratio esset valida, vt rectè obseruat, & docet Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 85. sect. 2. & Aueria de Sacrific. quest. 115. sect. 26. & post illos Pater Quartus in Rubr. Missalis, quest. Proœmiss. §. punct. 6. quod idem dico de Episcopo in ordinatione Subdiaconi tradente prius Calicem, & Patenam, & postea librum, & sic in ordinatione Diaconi. Et hanc doctrinam pulchrè confirmat Pater Amicus in Cursu Theologico tom. 7. disp. 2. sect. 4. num. 51. vbi sic ait: [Quod autem possit prior potestas conferri sine posteriori, patet tum in Presbyteratu in quo potestas conficiendi Corpus, & Sanguinem Christi conferri potest, non collata potestate absoluendi à peccatis: tunc etiam in Diaconatu; eademque ratio est de Subdiaconatu: potest enim tum Diacono conferri potestas ministrandi in Altari non collata potestate legendi Euangelia, quam Subdiacono potestas tractandi sacra Vasa non collata potestate legendi Epistolas. Quin addo in Diaconatu, & Subdiaconatu conferri posse posteriorem potestatem non collata priori. Colligo ex præcitato cap. Presbyter, in quo Pontifex præcipit vt si in Ordinatione Diaconi omissa sit manus impositio non debeat totus Ordo iterari, sed solum statuto tempore cautè supplendum quod per errorem omissum fuit. Supponit igitur Pontifex validè collatam fuisse posteriorem potestatem legendi Euangelia absque priori, quæ datur per impositionem manus Episcopi: alioqui non sat fuisset supplere solum manus impositionem, sed etiam reiterare Euangeliorum traditionem, si hæc validè conferri non potuisset, non collata priori. Hæc tamén doctrina non verificatur de Presbyteratu, cuius licet prior potestas conferri possit sine posteriori, vt ex eodem cap. Presbyter constat, non tamen contra conferri potest posterior absque priori. Cuius ratio est, quoniam potestas supra Corpus mysticum Christi supponit potestatem supra verum Corpus eiusdem.] Hucvique Amicus confirmans superius à nobis dicta.

2. Sed difficultas est, an in tali inuersione Episcopus consecrans peccet mortaliter, & videtur, secluso scandalo, & contemptu, peccare tantum venialiter. Probatum quia in tali inuersione non variatur substantia consecrationis Episcopalis, sed tantum modus. Ergo non adest, nisi culpa venialis, sicut qui recitaret paruas horas ante matutinum non peccaret, nisi venialiter; nam in tali variatione tollitur tantum modus & non substantia præcepti, vt etiam accideret in Ieiunio, si quis mane fumeret collationem serotinam, & postea in nocte cenaret. Adde quod dicti ritus in Consecratione Episcopi non videntur habere connexionem inter se, nec Ordinationem, ac relationem vnus ad alterum, & sat ego dicerem de Episcopo ordinante Subdiaconum & Diaconum, si adhiberet inuersionem in porrigendis instrumentis. Verum quia pro firmanda hac sententia nullum habeo Authorem, & ego nolo esse primus ad illam docendam, ideo tu Lector cogita; & quidem me nimis vrgent in contrarium verba Cast Pal. tom. 4. tr. 18. punct. 4. n. 11. vbi sic ait: [At si mutatio valorem Sacramenti non impedit, alicui videri posset non esse graue, sed solum leue peccatum ea mutatione vti, quia est accidentalis

mutatio. Sed omnino tenendum est per se, & seclusa necessitate mortale peccatum esse, quia est saltem contra præceptum Ecclesiæ in Christi institutione fundatum, Ecclesia namque præscribens modum in administratione Sacramentorum illum seruandum præcipit, aliàs in re ita graui, qualis est modus ministrandi Sacramenta, nihil firmum esset, si fideles obligati non essent vnicum, & vniformem modum seruare.] Ita Palauus; ideo, vt dixi, tu cogita.

RESOL. LXX.

An relinquere aliquem ritum in Consecratione Episcoporum, sit tantum peccatum veniale ratione paruitatis materie?

Et quid, si absque Mishra Episcopus ministraret Sacramentum Confirmationis? Ex part. 12. tr. 1. Rel. 70.

§. 1. **P**Ax Iordanus tom. 1. lib. 5. tit. 2. num. 2. obseruat ex Abbate Burzio, & aliis factos Ritus Consecrationis Episcopalis alios esse substantiales, quorum omissio irritam reddat consecrationem, neque suppleri possunt, sed ex integro repetendi sunt; alij solemnes dicuntur, qui non inuadunt ordinationem, sed suppleri omnino debent aut per Papam dispensari. Nonnulli verò sunt dubij, an sint substantiales, nec ne, & tunc sit consecrationis iteratio. Ceteri honesti reputantur leues, quorum omissio, nec reiterationem, nec supplementum requirit, quamvis tutius sit supplere. Ita Iordanus. His suppolitus credo non dari paruitatem materie in sequentibus: vt v. g. Primò in impositione Codicis Euangeliorum super ceruicem, & scapulas ordinandi, & in ipsa libri traditione dicendo, *Accipe Euangelium*, &c. Secundo in impositione manuum trium Episcoporum super caput Ordinandi, dicendo, *Accipe Spiritum sanctum*, &c. Tertiò in numero trium Episcoporum. Quarto in unctione chrismatica manuum, & capitis. In his enim, & similibus omissione, quidquid sit de validitate consecrationis, puto semper adesse peccatum mortale.

2. Difficultas est de quarto genere Rituum, de quibus Iordanus, vbi supra num. 52. sic ait: [In Episcopi vero consecratione inter leuia, & honesta celebrantur traditio baculi Pastoralis, Annuli, Mishra, Chirothecarum, Osculi pacis, Intronizatio, & sollemnis per Ecclesiam benedictio, & his similia, quæ omitti quidem non debent, sed omissa non irritant, nec de honestate repeti debent secundum prædicta.] Italis sed vt verum fatear, quoad traditionem Annuli, & Baculi Pastoralis habeo aliquam difficultatem, nam Nicolaus Isambertus in 3. part. tom. 3. de Sacramento Ordinis, disp. 3. art. 4. putat traditionem Annuli, & Baculi esse materiam substantialem consecrationis; ergo in omissione istorum instrumentorum non potest dari paruitas materie.

3. Adde, quod per traditionem Annuli significatur coniugium spirituale initum inter Episcopum & Ecclesiam, & ideo non excusatur de peccato mortali eius omissio.

4. Paruitatem materie constituentis tantum peccatum veniale, reducendam forsitan esse ad omissionem vnus interrogationis Episcopo faciendæ, vel omissionem Chirothecarum, vel Sandalium, vel Pluvialis; pertinent enim ad ornamenta, sed non omnia simul, & collectiue omitti debent, & secluso scandalo, ac contemptu.

5. Si autem idem dicendum est de Mishra nego, & ideo aibi probaui Episcopum ministrantem Sacramentum Confirmationis absque Mishra peccare mortaliter, & idem postea, me tamen non citato, docuit Palauus

Pasqualis in *99. Canon. cent. 1. quest. 31. num. 6. vbi sic*
ait: [An autem peccet mortaliter si non adhibeat
vnum solum ex insignibus Episcopalibus, adhibitis
tamen cæteris. Respondeo, si omittet Mithram, pec-
care mortaliter, quia hæc sola est illa, quæ tanquam
proprium insigne Episcopale adhibetur in exercitio
ministrandi Sacramentum; secus autem existimo de
cæteris, quia omisso vnus tantum non tolleret sub-
stantiam apparatus exterioris Episcopalis, adhuc
enim ratione cæterorum insignium appareret ille mi-
nister, qui reuera est.] Ita ille.

RESOL. LXXI.

Quam scientiam Episcopus ante Consecrationem habere
tenetur?

Et deducitur Examinatores promouentes Episcopum in
deum, &c. lethaliter peccare.

Et quæritur an eligendus sit ad Episcopatum Theologus
an Canonista? Ex p. 1. tr. 1. Ref. 72.

§. 1. Respondet ad hoc dubium Petrus Marchant.
In tribunali Sacramentali tom. 3. tr. 7. tit. 2.
q. 2. solut. 2. vbi sic ait: Episcopus antequam consecra-
tur, tenetur sub pœna peccati mortaliter scire
omnia, quæ in Scriptura, & Legibus ac Canonibus
Ecclesiæ continentur ad sui officij executionem ne-
cessaria. Talia sunt mandata Dei, & Ecclesiæ prima-
ria decreta & præcepta, articuli omnes ad fidem per-
tinentes, eo umque principia, & fundamenta, ma-
teriz & formæ Sacramentorum, ac ritus ea admini-
strandi, & alia huiusmodi, sine quibus munia Episco-
pi verè exerceri nequeunt.

2. Ratio clara est: Quia aliàs se, & sibi commissos
exponit periculo grauium peccatorum, & abusuam,
siue etiam negligentiz, & omissionis eorum, ad quæ
tam ipse, quam oues ipsi commissæ tenentur.

3. Dixi (mortaliter) vt excludam scientiam Physi-
cam, & numeralem, qua ex tempore omnia dici, &
expressim possunt: Talis enim scientia sæpissimè etiam
in doctissimo viro impossibilis est: sufficit igitur, &
requiritur in Episcopo prædictorum scientia moralis:
moralis autem voco; Quando sciuntur illa in suis
principiis, & fundamentis, ita vt addito modico stu-
dio, & diligentia cæteri sciri, & penetrari possunt,
vique inquisitione, consultatione, & deliberatione
adhibita. Et hoc est quod inquiri mandatur in septima
Synodo supra allegata. Si in promptu habeat legem
scrutabiliter legem habere censetur, qui principia, &
primas cõclusiones legis habet, ita vt in modico studio,
inquisitione, & diligentia occurrentibus difficultati-
bus sibi, & aliis satisfacere possit: Excedit autem
transiuiam scientiam, quæ est eorum, qui audiue-
runt qui dem, & in genere perceperunt, sed ita tran-
sitorie, vt principia principales conclusiones animo
fortiter non inhaereant, ita vt per se ea scrutari non
possunt: Hi enim verè ignari, & inscientis dici debent.

4. Et hoc sensu intelligendum est quod aliqui ex
Græco verbo pro Doct. pronunt *docibilis*, id est, do-
cibilis: Docibilis enim ille est, qui ex primis princi-
piis facile alia infert, vel modico studio cætera pen-
trant. Vnde Cyprianus ad Pompeiū *Epist. 74. Docibili-
s* (inquit) ille est, qui est ad discendi patientiam lenis.
Oportet enim Episcopum non tantum docere, sed
etiam discere. Quia ille melius docet, qui quotidie cre-
scit, & proficit discendo meliora, & S. Ambr. *lib. de
Officiis, cap. 1. de seipso* qui in ciuilibus fuerat occu-
parus nec Theologicis ita potuerat imbui: Dicendum
(inquit) mihi simul, & docendum est, quoniam non
vacat ante discere: Et quantumlibet quisque profe-

cerit, nemo est qui doceri non egeat, dum vivit.

5. Ex quibus infero: Episcopum in consecratione
sua debere duo saltem habere, Primum Principia, &
fundamenta doctrinæ, & scientiæ eorum, quæ in
Episcopo ad Officij sui executionem requiruntur tam
in Sacra Scriptura, & Theologica Doctrina, quam in
Canonibus. Secundum diligentiam, sedulitatem,
promptamque voluntatem se in illis firmandi, & pro-
ficiendi studio, inquisitione, Consultationibus. Qui
aliter suscipit Episcopatum peccat mortaliter, & si
non conetur se in dictis scienter perficere, in periculo
continuo peccati mortalis velatur.

Dices: per alios quos adhibet in Consilium igno-
rantiam supplere potest.

6. Respondeo primò, Episcopi officium esse per-
sonale, & Pastorem posse ipsum, quantum impedi-
mento urgente non præpeditur, debere gregem pas-
cere. Vnde est illud 1. Petri 52. Pascite qui in vobis
est gregem Domini. Et illud Act. 20. Attendite vobis
& vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit
Episcopos, regere Ecclesiam Dei: Vbi notanda sunt
verba *vobis, & vos*, quæ planè personalia sunt, & alienos,
& macerarios excludunt.

7. Respondeo secundò, Consiliorum munus esse
Consultationibus suum iudicium, & scientiæ, ac con-
sultationis causam, depromere: Idcirco sanctum est
Consilia exponere, sed Episcoporum est resolvere, in-
ter consilia discernere & ex consiliis, quod factus vi-
detur eligere: si verò Episcopus sit imperitus, & scientiæ
fundamenta non habeat; quomodo inter bona,
& mala, inter vtilia, & vtiliora discernere poterit, aut
resolvere?

8. Addo, inter Consiliarios frequenter adhiberi
qui vel Chusi, vel Achitopel partes sequuntur, &
alij interdum, qui cum Consiliariis Roboam, vel in-
clinationes educationis sequuntur, vel ob iuuentutem
minus experti sunt, etsi forrè multa legerint nullius
vnquam praxim sunt adepti, aut qui ventum sequen-
tes, placere volunt magis quàm veritatem edicere:
Ab his quomodo se tutari poterit imperitus Episco-
pus?] Hucusque Marchant.

9. Nec deseram etiam hîc afferre verba Patris Ger-
rundi, *de Episc. tom. 1. lib. 3. disp. 2. cap. 1. num. 24* Ita
asserentis, [Fit tertio, Episcopum in sua ordinatione
rogatum, an vtrumque sacrum sciat Testamentum:
asserentemque cum re vera ignotet, nec æquialiter
sufficienti saltem ad suum munus præcitus sit scientia,
lethaliter peccare, vt probè Riccard *quodlib. 3. q. 23.*
Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 28. quest. 9. Syluestri
Episcop. num. 5. & alij. Ratio est, quia perniciosè men-
titur, & in graue damnum animarum curam suscipit.
Addo, quia proxime se exponit periculo sacrilegorum,
iniustitiæ, aliorumque peccatorum, quibus sca-
tet mala Præulatus administratio. Quod si necessaria
ad suum munus non ignoret, vt sunt, Authore Ric-
cardo, mandata Dei, mysteria fidei, virtutes, vitia,
iuramenta: addiderim Censuras, Statuta Ecclesiastica
magis vsu frequentia, onus, ac rationem visitan-
di Ecclesiæ suæ Diocesis, Ecclesiasticos distri-
buendi redditus, conferendi beneficia, immunitati
Ecclesiasticæ seruandæ, ac defendendæ, ac si quæ
sunt aliæ prudentis iudicio ad Episcopale munus
pro mediocritate scitu necessaria; tametsi præstan-
tissima cæterarum, & harum, quas memorauit, non
præstet doctrina; neque ea expressè teneat quæ vtro-
que præterea continentur Testamento, non peccabit
mortaliter, etiamsi affirmatiuè in examine responderit,
quia consuetudo, quæ est optima legum interpret, *cap.
cum dilectus de consuet.* sic prædictam interpretantur
quæstionem Episcopo factâ ex supra citatis Authori-
bus.] Hæc omnia Gerunda, qui postea optime notat